

فهرست نسخه‌های خطی فارسی
در کتابخانه سلیمانیّه

- سرشناسه : کتابخانه سلیمانیه (استانبول، ترکیه)
- عنوان و نام: فهرست نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه سلیمانیه/ به
پیداآور: کوشش محمد عبدلی.
- مشخصات نشر : قم: مجمع ذخایر اسلامی، ۲۰۱۲ م. = ۱۳۹۲.
- مشخصات : ۶۴ ص.
- ظاهری
- فروست : معرفی میراث مخطوط؛ ۲۰۴.
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۴۹۵-۰
- وضعیت فهرست: فیبا
- نویسی
- یادداشت : برگرفته از فهرست سه جلدی کتابخانه سلیمانیه تألیف
المخطوطات العربیه والترکیه و الفارسیه فی المکتب السلیمانیه
اعداد محمد السیدالرغیم به زبان عربی.
- موضوع : کتابخانه سلیمانیه (استانبول، ترکیه) -- فهرست‌ها
- موضوع : نسخه‌های خطی فارسی -- ترکیه -- استانبول -- فهرست‌ها
- شناسه افزوده : عبدلی، محمد، گردآورنده
- رده بندی کنگره : ۶۶۲۱۲ ۱۳۹۲ ۸۷ف۸۴/س
- رده بندی دیویی : ۰۱۱/۳۱
- شماره : ۳۱۹۹۴۵۵
- کتابشناسی
ملی

معرفی میراث مخطوط - ۲۰۴

**فهرست نسخه‌های خطی فارسی
در کتابخانه سلیمانیّه
(استانبول - ترکیه)**

برگرفته از فهرست سه جلدی کتابخانه سلیمانیّه
المخطوطات العربیة و التریکیة و الفارسیة فی مکتبة السلیمانیة
اعداد: محمد السید الرغیم
(به زبان عربی)

به کوشش: محمد عبدلی

نشر مجمع ذخائر اسلامی

قم - ۱۳۹۳

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در ضمن یانگهای اطلاعاتی و تهیه برنامه‌های وابسته‌ای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

MAJMA AL-DAKAAIR AL-ISLAMYYAHY ۱۴

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm,

CDs or any other means without written permission from the publisher

معرفی میراث مخطوط ۲۰۴

مجمع ذخائر اسلامی - قم، ایران

فهرست نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه سلیمانیّه به کوشش: محمد عبدلی

چاپ: ظهور / صحافی: نفیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم

تایپ: سهیلا عبدلی / گرافیک: روح الله فرهنگ

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳ ش (۲۰۱۴ م)

شمارگان: محدود

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۴۹۵-۰۰

ارتباط با ناشر

قم: خیابان طالقانی (آذر) - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: ۰۲۵۳۹۸۰۲۵۳۷۷-۰۱۱۹۷۷

همراه: ۰۹۱۲۲۵۲ ۴۳۳۵

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net

www.mzi.ir

info@zakhair.net

info@mzi.ir

فهرست مطالب..... صفحه

۱.....	پیشگفتار.....
۲.....	نگاهی به دیرینه و فعالیت کتابخانه‌ی سلیمانیه:.....
۳.....	وضعیت نسخ فارسی موجود در مجموعه‌ی سلیمانیه:.....
۳.....	نسخه‌های خطی فارسی چگونه به مجموعه‌ی سلیمانیه راه یافته‌اند؟.....
۵.....	دسترسی به نسخه‌های خطی کتابخانه سلیمانیه:.....
۶.....	روش تدوین فهرست حاضر:.....
۷.....	کتابشناسی فهرست‌های آثار خطی فارسی در ترکیه:.....
۷.....	الف) کتاب‌ها:.....
۹.....	ب) مقاله‌ها.....
۱۱.....	ج) فهرست‌های لاتین و ترکی:.....
۱۳.....	فهرست نسخه‌ها.....
۳۱.....	نمایه کتاب‌ها و پدیدآورندگان.....
۳۳.....	پدیدآورندگان:.....

پیشگفتار

یکی از حوزه‌های مهم پژوهش در میراث مکتوب ایران زمین، کشف و شناسایی نسخه‌های خطی فارسی است که در کتابخانه‌ها و مراکز علمی جهان نگه‌داری می‌شود. پراکندگی این گنجینه‌ی عظیم در کشورهای مختلف در راستای گسترش دامنه‌ی تحقیقات ایران‌شناسی در میان ملل مختلف، بسیار مؤثر می‌نماید. گرچه خوشبختانه در دو دهه‌ی اخیر، تلاش‌های درخور ستایشی در جهت نمایاندن و معرفی نسخه‌های خطی ایران و جهان انجام شده است؛ با این حال، هنوز برخی از میراث خطی ناشناخته مانده‌اند. از جمله کشورهایی که هزاران نسخه‌ی نفیس مربوط به حوزه تاریخ، ادبیات و فرهنگ ایران را در خود جای داده، کشور ترکیه است؛ به عبارت دیگر، می‌توان خلافت عثمانی و بعدها ترکیه را نخستین اولین پناهگاه نسخه‌های خطی مهاجر از ایران و دیگر کشورهای در معرض خطر و بلایای طبیعی و غیر طبیعی منطقه‌ی خاورمیانه در طول تاریخ به شمار آورد. در همین راستا، کتابخانه سلیمانیه، یکی از مهم‌ترین گنجینه‌های خطی می‌باشد که در شهر استانبول واقع شده است و آثار خطی نفیس و حتی منحصر به فرد در آن یافت می‌شود. بدون تردید، شناسایی و فهرست‌نویسی این آثار، به عنوان مرحله‌ی نخست تصحیح و انتشار آن‌ها به شمار می‌رود. از همین روی، نگارنده، آثار فارسی موجود در کتابخانه‌ی سلیمانیه را فهرست نموده و امیدوار است که با تلاش مؤسسات و مراکز پژوهشی حوزه میراث خطی در ایران و تدوین

فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی موجود در کتابخانه‌های ترکیه، بتوان سایر آثار ناموران ایرانی را که غریبانه در کنج کتابخانه‌ها افتاده‌اند، بازشناسی کرد.

نگاهی به دیرینه و فعالیت کتابخانه‌ی سلیمانیه:

کتابخانه سلیمانیه، یکی از مهم‌ترین کتابخانه‌های ترکیه و جهان اسلام است که در شهر استانبول قرار دارد و در آن کتاب‌های خطی با ارزشی گردآوری شده است. این کتابخانه بخشی از «مجموعه سلیمانیه» است که ساختن آن در ۱۵۴۹/۹۵۶م آغاز و در ۱۵۵۶/۹۶۴م به پایان رسید. در این مجموعه علاوه بر ساختمان کتابخانه، بناهای دیگر، از جمله مدرسه‌های ابتدایی و متوسطه، وجود داشته است. کتابخانه سلیمانیه از ۱۳۳۶/۱۹۱۸م به صورت امروزی شروع به کار کرد. پس از بسته شدن خانقاه‌ها و زاویه‌ها در ترکیه، کتاب‌های خطی موجود در آن اماکن و همچنین کتاب‌های خطی مساجد و کتابخانه‌های کوچک به کتابخانه سلیمانیه انتقال داده شد. علاوه بر آن‌ها، کتاب‌های خطی موجود در شهرها و روستاهای منطقه‌ی آناتولی نیز، به تدریج به این مرکز آورده شد. مجموعه‌های اهدایی به این کتابخانه غنای آن را بیشتر کرد. در حال حاضر، بیش از صد مجموعه و صد هزار جلد کتاب در کتابخانه سلیمانیه نگهداری می‌شود، شمار کتاب‌های خطی ترکی، عربی، و فارسی آن به ۶۵۰۰۰ جلد و تعداد کتاب‌های چاپی به ۳۵۰۰۰ جلد می‌رسد.^۱ که برای تمامی این آثار فهرست‌های منظمی تدوین شده است.^۲ گذشته از این‌ها، در کتابخانه‌ی مذکور، مجموعه رسائل و دست‌نویس‌های ارزشمندی منحصر به فردی

^۱ کاتبی، «کتابخانه سلیمانیه»، در: دائرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی، نسخه‌ی الکترونیکی، آدرس پایگاه: <http://portal.nlai.ir/daka/Wiki%۲۰Pages.aspx> کتابخانه ۲۰٪ سلیمانیه.

^۲ از جمله این فهراس، می‌توان به فهرست مجموعه‌های ایاصوفیه، محمد فاتح، جلاله افندی، داماد ابراهیم، اسعد افندی، وهبی بغدادی، حاج محمود، حمیدیه، قلیچ علی، لاله‌لی، رئیس الکتاب، یتیم جامع، شهید علی و سلیمانیه اشاره کرد که در عهد سلطان عبدالحمید دوم به طور فهرست نامگو تدوین یافته‌اند. کتابشناسی دست کم ۴۰ مجلد از این فهرست‌ها را در جستار زیر دنبال کنید: حسن. عزة. «المکتبة السليمانية فی استانبول اعظم مجمع لمخطوطات التراث العربی الثقافی»، مجلة مجمع اللغة العربیة بدمشق: مجلد ۸۳، جزء ۲، صص ۴۱۷-۴۲۲.